

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ
Y
REDACCIÓ
CARRÉ NOU DE S. FRANCESC
núm. 27, pis 2.^{on}
BARCELONA.

PERIÒDIC SATÍRIC, HUMORÍSTIC, IL·LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA
cada trimestre

ESPANYA, 8 rals.

CUBA Y PUERTO RICO, 10.

ESTRANGER, 15.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

DEU DONA FABAS.....

D. Pantaleon era un home, ó més ben dit era un senyor, viudo sense familia, que negociant ab pessas de sis en l' época del cambi de la calderilla catalana, s' havia fet una fortuna.

Ab lo temps fins lo pèl de la barba se l' hi havia tornat de plata. Del del cap no 'n diguém res, perque ja feya molt temps qu' era fora.

Criava gos, caball, canari, llorito y nebot.

A tot home de bon estament y sense familia, no l' hi falta may un nebot que sense cap dels gustos del pare, l' hi donga tots los disgustos.

Lo nebot de D. Pantaleon era un xitxarello de vinticinch anys, molt corrido, acostumat á viure ab la bossa del oncle, y esperarho tot de la bossa del oncle. Bullicios com una cascada, amant de aventuras com D. Quijote, llest com una llensadora, espavilat com un escolá, á pesar de tot, no tenia mal fondo.

Jugava y bebia; feya novilladas y pesqueras; montava á caball y anava en velocípedo; no hi havia broma en qu' ell no hi figurés en primera línea; feya troná y ploure, y si no 'n feya més, era perque més no 'n sabia.

Pero l' seu flach eran las donas. ¡Oh! Las fillas d' Eval! Las qu' eran rossas per que eran rossas; las morenas perque eran morenas; las criadas perque eran frescals; las modisteas perque eran elegantonas; las solteras perque eran ignocents y las casadas perque no hi ha fruita tant bona, com la fruita prohibida, en Ricardo no deixava res per vért. Per ell havia escrit en Blasco, aquells célebres versos:

«Me gustan todas
en general.»

Un dia oncle y nebot van trobarse en la casa de una mateixa bailarina. Ja 'u veuhien, á tal nebot, tal oncle.

A D. Pantaleon van pujarli 'ls colors á la cara. En Ricardo va esclafir una riatlla. Veritat es qu' en un lloch semblant hi estava més bè l' nebot que l' oncle.

Desde llavors van entibiarse una mica las relaciones entre 'ls dos parents, y la butxaca del oncle 's vá estrenye per en Ricardo, seguint aquell principi físich que diu que 'ls cossos ab lo fret se contreuhien.

D' aixó van venirne disensions y disgustos.

Un dia, com si s' haguessin donat cifa, en menos de un' hora van compareixe á casa D. Pantaleon: primer un sastre ab un compte que pujava 58 duros; segon l' amo de un restaurant, ab la nota de un dinar de 15 cuberts que pujava 110 duros: de ví

no més n' havian gastat 64; tercer lo mosso del café, ab un compte de 4 bitllets enters de la rifa de Nadal.

D. Pantaleon anava enfadantse per graus, com un termómetro quan puja.

Per últim vá entrar un amich seu: lo *senyorito* l' hi havia enmanllevat 500 duros en nom del oncle.

Al arriar aquí D. Pantaleon vá perdre la burra.

Y mentres estava cridant: —Brétul, indecent, pochos modos, perque l' escena fos més rodona, entra al despaig lo seu nebot més fresch que un mentecado.

Ab un rebuf se 'l vá treure del davant. Lo Ricardo vá cometre l' imprudencia de dir davant mateix del amich acreedor, que tot era qüestió de que al seu oncle l' hi havia birlat la bailarina, y D. Pantaleon, esberat com un toro, vá agafarlo pèl bras, vá obrir la porta de l' escaleta, vá deixarho al replá y l' hi vá tancar la porta als nassos.

Aixís se pagan certas faltas de respecte.

Havian passat quinze dias d' aquesta escena y en Ricardo anava perdut pèls carrers de Barcelona.

Vá recorre al oncle, vá implorar lo seu perdó, vá pintarli la seva situació desesperada, y no 'n vá poder treure res.

—Me clavaré un tiro, vá dirli.

—Si tingué un' arma, respongué D. Pantaleon, y no tingué por de que te l' havias de empenyar, te la deixava. Are si vols t' obriré l' balco: tira't á daltabaix.

D. Pantaleon era serio y dur com una roca.

Ricardo se 'n aná ab la cua entre las camas.

Al vespre sortia del Café nou, ahont havia anat á menjarse un biftek, quant sent cridar la llista de la loteria de Madrid.

La compra, mira 'ls números y lo que son las cosas! Lo número 9532 havia tret la grossa. Lo número 9532 era 'l de un dels quatre bitllets que havia comprat en Ricardo.

De la pobresa passava á possehir trescents mil duros!

¡Quants de càlculs! dirán vostés.

No 'n vá fer més que un: no tornar á veure may més per res, la sombra del seu oncle.

Ja no 'l necessitava.

Un dia D. Pantaleon que desde aquella feta anava decayent com una candela cap per avall, al llevarse no 's trobava gaire bè.

A las nou se tornava á ficá 'l lit, á dos quarts de deu hi anava 'l metje y 'l trobava molt enfibrat. A las tres de la tarde hi tornava y estava pitjor. Du-

gas horas després á l' arcoba del pobre D. Pantaleon hi havia 'l notari, y s' entaulava la següent conversa:

—¡Ay, amich meu, deya 'l malalt. Ja hi fet á tots: no hi ha remey per mí.

—¡Animo y fora, que aixó no será res! exclamava 'l depositari de la fé pública.

—Ben mirat, deya D. Pantaleon cambiant de conversa, es ben inútil la presencia de vosté.

—May es inútil fer testament.

—Y á qui 'u deixo? Ab franquesa: quan jo falti que s' ho quedi qui vulga.

—Y 'l seu nebot?

—No me 'n parli: es un tronera, es un brétul, tè las mans foradadas, se gastaria 'l sol avants de sortir. ¡Jo deixarli 'l meu benestar per alimentá 'ls seus vicis!... ¡May!

—De quan ensá que no l' ha vist?

—Ja fá més de un any: per cert que ja s' havian acabat todas las grandesas. Anava perdut y tronat. Vá demanarme ausili. May. Que 's penji...

—¡Ja 's coneix que fá un any que no l' ha vist! Sab que 'l seu nebot actualment se pot riure de vosté, de mí, y de tot Barcelona?

—Fuji d' aquí.

—¡Qué! ¿No 'u sabia? Vá treure la grossa de Nadal!

—¡Ay lo pillastre!...

—Y no solsament aixó. Vá tenir l' acert d' encomenar un cargament de petróleo ab tanta oportunitat, que vá doblar lo capital.

—Si ja 'u deya jo: mal enguanyat cap, qu' estiga tant mal sentat. Si, ell de despejat n' era.

—Després d' aquesta operació, n' ha fetas d' altres y todas ab fortuna.

—¿De veras?

—Ja 's coneix que vosté viu retirat. Si á la plassa no 's parla més que d' ell. Actualment está promés ab la filla de 'n Mirarnau, una noya preciosa... mitj milló de dot...

—¡Es horrible!... exclamava plè de animació D. Pantaleon. Pero ¿qué fá? Cuiti, home, estengui 'l testament, nombri 'l hereu meu universal, únich y exclusiu. A un minyo aixís se l' ha de protegir. Trayentlo de casa l' hi fet home. Ja que tot m' ho déu á mi, que 'm degui també tota la mèva fortuna, exclamava 'l malalt arrebatat per l' entusiasme.

Quan lo notari hagué acabat, l' hi digué:

—Per mort de Déu, D. Lluís, fassil venir; avants de anarme 'n á l' altre barri, á n' aquest bona pessa vull donarli l' última abraçada.

T. DEL F.

Si acás es jove y solté
qui 'ls du posats, pensatiu
en son fi tacte, y cautiú,
s' en vá ab lo cor fet malt bé.
Si es casat, mil tentacions
lo voltan; si viudo n' es,
altre cop del fech encés
del amor sentemocions.
Si per ventura es un vell,
encar posarn' hi un no acaba
ja se li desprén la baba
que cau damunt del taulell.
Y aixís, guants arconats
tenen en sa casa á coves
entre vells y nous, molt joves,
molts vells, viudos, y casats.
Ja que 's diu de temps arrera
que l' abella, per la mel,
lambè 's pot dir sens recel
per la pell, guant, y guanterá.
Si en dupte estás de l que dich
de la guanterá en defensa,
busca, palpa, mira, y pensa
si es qu' equivocat n' estich;
mes si posas insistencia,
deuré repetirte jo;
«si la modista es la fló
la guanterá n' es la essencia.»

PIGMÉU.

ESQUELLOTS.

L' Ajuntament en los nous pressupuestos ha volgut fer com lo govern: ha creat un sello que se 'n dirá: «Sello municipal.»

Aquest sello calculá que l' hi produhirá 1500 pesetas.

Total, que ni siquiera 'n tindrà pels bolados que gas-ta cada més.

Un contribuyent preguntava:
—Bè ¿y aquest sello de que será? ¿De pau ó de guerra?

Resposta:
—Haventhi en Fontrodona á l' Ajuntament ¿de que vol que siga? De guerra, home, de guerra á Barcelona.

Aquest dia vá passar una escena molt bona á la plasa Real.

Un escura butxacas, pren lo rellotje de un senyor. Se 'l mira y s' adona qu' era de metall blanch. Res, no valia mitja pesseta.

Plé de rabia l' hi tira per l' esquena, y tot cremat exclama:

—¡Vaya una manera d' enganyar á la gent honrada!

Al últim Barcelona ha prés la revenja contra l' Ajuntament del gas.

Per fer diners no reparava en medis, y al efecte establía dos nous impostos: un sobre 'ls géneros que arribavan del estranger y un altre sobre 'ls carros que duyan articles de transit.

Resultat: dugas punyaladas al comerç.
Los vocals associats van impedir retxassant aquests impostos que s' armés una qüestió que tal vegada hauria sigut més tremenda que la del gas.

¡Y quina sessió la del divendres!
Crits, insults, diálechs: lo Sr. Fontrodona presidint y discutint á la vegada.
Vaja, alló semblava un agregat de..... concejals.

Un d' aquestos vá dir: «Vostés volen que administrem á la moderna y que cobrem á l' antigua.»

Un vocal associat va respondre:
—Fassi 'l favor d' explicarme aquestas paraulas que no las veig prou claras.

¡Qué has dit Sr. Vilaseca! Tot seguit.—Vostè 'ns insulta, diu un concejal. Un altre:—Vostè dupta de la nostra honradés. Un altre:—Vostè 'ns donará compte de aquestas paraulas. Lo Sr. Batllori, trayentse uns papers:—Cantin papers y mentin barbas. Aquí tē las notas de la recaudació de consums, vegi si son prou claras.

En vá 'l pobre senyor, al veure's aquella pedregada á sobre jurava y perjurava que no 'ls havia volgut ofendre, que la seva pregunta era innocent; que no duya cap mala intenció...

No hi vá valdre res.
L' Ajuntament havia fet presa y era necessari revenjarse de aquellas dugas derrotas.

Una guineu á Valencia, avants de morir, vá donar una caixalada al cassador. L' endemá l' enterravan. L' Ajuntament vá voler fer com la guineu.

Diumenje de Pasqua será per molt anys una fetxa memorable. Los municipals van estrenar barret nou.

Judici de la premsa:
La Crónica:—Es molt ridicul.

Lo Dihubi:—Sembla 'l barret que du 'l porter del cementiri.

Lo Brusi:—Se 'ns figura que 'l portarán molt poch temps.

La Gaceta:—Es una mescla ridicula entre 'l barret del guardia-civil y 'l dels estudiants que corrian la tuna. En lloch de l' escut de Barcelona, haurian de portarhi la cullera.

Los judicis del públich eran encare més animats.

Passava un xicot y cridava:—¡Quicaraqüich!

Passava un carreter, y al veure 'ls ab la carrillera als llabis, deya:—Me 'ls han posat brida.

Passava un soldat y exclamava:—Si se 'l possessin pèl llarch, semblarian generals.

Passava un dependent de comerç y murmurava.—Son aprenents de civils.

No hi havia ningú que no deixés escapar alguna pulla.

Sols lo Sr. Fontrodona, podia dir:

—Vaja, succeheix lo que jo m' esperava. 'L prestigi del cos aumenta.

Als claustros de la catedral no hi deixan passejar, ni formarhi grupos.

No 'm defujo de veurehi algun capellá ab lo trabuch terciat, exclamant:

—Fuera grupos!

Un municipal ab lo nou barret, vá á ca 'l llauner, y exclama com de costum.

—Patron, déme Vd. un cigarrillo.
Lo llauner respon:

—Noy, ho sento; pero no te 'l puch donar. ¡Com qu' are 'us han suprimit aixó de las gorras!

L' altre dia van robar l' iglesia de Santa Ana.

Era tancada y barrada, y 'ls lladres van entrar per las finestras de una cúpula, van despenjarse ab una corda, van espanyar lo sagrari, van endurse'n tots los objectes de valor, van escurar totas las caixas de las ánimas, y van desapareixe per la mateixa finestra, per medi de una escala.

L' endemá 'l bisbe publicava una circular y deya:
«Entre nosaltres hi ha Judas.»

¿Ho creurian que aquestas paraulas del bisbe no 'm van deixar dormir tranquil.

Si jo fós sagristá tan sols, l' hi demanava una satisfacció.

Lo mateix bisbe vá manar que la iglesia de Santa Ana 's tanqués una senmana de carrera, per anarhi ell en professó á desagruar-la.

¡Si per cada robo sacrilech tingués de ferse aquesta cerimonia, estarian hèn frescos!

Aviat los que donarian més feyna al bisbe son los que van á las iglesias á robar rellotjes.

QUÈNTOS.

Un comerciant de Barcelona escriu á un correspon-sal seu de América una carta demanantli que á la primera ocasió que tinga l' hi envihi 1 ó 2 micos.

En lo vapor immediat, reb un coneixement ab una carta en que l' hi diu lo seu correspon-sal:

«L' hi envio 97 micos; lo resto fins á completar los 102 que 'm demana, vindrá ab l' immediat vapor. Tant gran número no m' ha sigut possible trobarlos al mercat.»

Lo comerciant vá quedar horrorisat al veure tants micos á la vegada, y exclamava.

Tot perque vaig descuidarme de posar un accent sobre la o.

Un jove rich y presumtuós se casa ab una marquesa vella, flaca y rebregada.

La porta á una tertulia, anant tota escotada y un murmurador exclama:

—Mira l' Arturo, al últim ha trobat lo que volia.

—¿Qué?
—Pergamins.

Una criada que havia vingut de fora, explicava als seus amos l' efecte que l' hi havia fet Barcelona, y deya:

—Jo no sé, la mare al marxar, tot era dirme, vés ab molt cuidado Marieta, que á Barcelona las noyas casi totas s' hi perden. ¡Quina mentida! Afora es hont se perden si per cas, que may se véu á ningú, que lo qu' es aquí, si un hom no sab hont es, ho pregunta al primer que passa, y tot seguit vos ensenyan lo camí.

Un senyor parla ab lo seu jardiner y diu:
—Ab aquests frets tant tardans encare no sé com ha brotat cap planta.

Lo jardiner ab molta naturalitat:
—Ees, la costum.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.
Escolta Prima-segona
ó total puig qu' es igual:
ab tan vestit de percal
estás d' alló més bufona.
Y si de polvos ta cara
la veig tres-quatre, llavós
te podré dir:—Prima dos
ets molt tres-quarta y airosa.
AFRICA Y LERBOXELA.

II.
L' Arcs seguint la dos-hu
s' ha fet malbé los diners,
y aixís veig tot que ningú
vulga ja deixarli un tres.

PAU SALA.

MUDANSA.

Donya Tot se vá enfadar
perque una tot que tenia
de tot al armari, un dia
la Pepa l' hi vá llensar.

J. DOMENECH.

COMBINACIÓ NUMÉRICA.

Omplir los pichs ab números que sumats horizontal y verticalment dongan una suma de 28.

C. CARRASCO Y C.^a

CONVERSA.

—Pasqual ¿sabs que he deixat l' ofici?
—Ah sí?
—Jo 'u crech. No vèus que ho tenia tant pesat.
—¿Es que no t' agradava? Y are de que fás?
—Si are ho acabèn de dir entre 'ls dos.

PAU COLOM.

TRENCA-CAPS.

Cambrils.—Granollers.—Montmeló.—Blanes.—Masnou.—Girona.—Arenys.

Combinar aquests noms en columna de manera que dongan lo nom de un poble de Catalunya.

J. TROFNOM

CREU DE SILABAS.

Omplir aquests pichs ab sílabas que llegidas horizontal y verticalment dongan la 1.ª ratlla un' eyna de torero; la segona 'l nom de una jota; la 3.ª lo que solen ser las mares ab los seus fills; y la 4.ª lo que tenen las ciutats com més grans son.

MAMADITS.

GEROGLIFICH.

L O
Don Rev
A A
E E E
ton
A A A A

UN PANTINAIRE.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

- XARADA 1.^a—Coloma.
- IDEM 2.^a—Fideu.
- ENDAVINALLA.—Taula.
- MUDANSA.—Lloro, toro, moro.
- LOGOGRIFO NUMERICH.—Cafetera
Cafeter
Tetera
Cafre
Cara
Ret
Fa
- TRENCA-CLOSCAS—Lo Plor de la madastra.
- COMBINACIÓ NUMÉRICA.—8 9 3 2 5
5 3 8 9 2
9 5 2 3 8
2 8 9 5 3
3 2 5 8 9
- GEROGLIFICH.—Al revés hu dich per més misteri.

LO ABECEDARI ILUSTRAT.

¡A!

¡B!

¡E!

¡H!

(Seguirá.)